

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.411.3.3.2023

Pani
Maria Wons
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tczewie
Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej
w Tczewie

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tczewie
ul. Obrońców Westerplatte 10
83-110 Tczew

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/510 – Wykonywanie obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tczewie, ul. Obrońców Westerplatte 10, 83-110 Tczew (dalej: „PSSE”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr Maria Wons, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tczewie, Dyrektor PSSE, od 7 grudnia 2017 r. (dalej: „Dyrektor”).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. 2. Działania oświatowo-zdrowotne Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych zarówno przed tym okresem jak i po nim, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Zdzisław Stefan Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/177/2023 z 31 października 2023 r.

(akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tczewie (dalej: „PPIS”) podejmował działania w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagował w sytuacji uchylenia się od tego obowiązku. PPIS dokonywał kwartalnych i rocznych analiz i ocen epidemiologicznych, w których uwzględniano problematykę szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. Analiz i ocen dokonywano w szczególności na podstawie sprawozdań otrzymywanych od nadzorowanych podmiotów oraz zapotrzebowań na preparaty szczepionkowe, m.in. pod kątem planowanych działań mających na celu poprawę wyszczepialności na terenie powiatu. Porównywanie informacji przedstawianych w sprawozdaniach pozwalało PSSE śledzić tendencje antyszczepieniowe, analizować przypadki odmów oraz ich przyczyn, jak również realizować zadania promocji szczepień dzieci i młodzieży.</p> <p>PSSE posiadała aktualne dane o liczbie osób (rodziców/opiekunów) uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz podejmowała wobec nich działania celem wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia, tj. najpierw edukacyjno-informacyjne (wezwanie do dobrowolnego wykonania obowiązku, udzielanie szczegółowych informacji o celu i roli szczepień), a w przypadku braku skuteczności tej formy, podejmowała czynności administracyjne i egzekucyjne (wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego, wystawienie na zobowiązanych tytułu wykonawczego z jednoczesnym wniesieniem do wojewody o zastosowanie środka egzekucyjnego w postaci grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych).</p>
---------------------	---

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

PPIS prowadził działania oświatowo-zdrowotne w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, w tym czynności ukierunkowane na promocję szczepień obowiązkowych. Kształtując postawy i zachowania zdrowotne dotyczące szczepień, inicjował działalność oświatowo-zdrowotną (zamieszczał treści o tematyce szczepień ochronnych w mediach społecznościowych, organizował i uczestniczył w lokalnych inicjatywach zdrowotnych, dystrybuował ulotki i plakaty dotyczące szczepień, organizował spotkania edukacyjne z dziećmi i ich rodzicami). Działania kierowano także do osób przybyłych do Polski z innych krajów i szczepionych według innego kalendarza szczepień (uchodźcy wojenni). W zakresie realizacji obowiązku szczepień, PPIS podejmował przedsięwzięcia zmierzające do zaznajamiania społeczeństwa z metodami zapobiegania chorobom oraz pobudzał aktywność społeczną do działań na rzecz własnego zdrowia, w tym poprzez sporządzany corocznie raport o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu.

W dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób, PPIS realizował programy i plany działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej (uwzględniające problematykę obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży), w tym przekazywał podmiotom leczniczym informacje na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju i na świecie w zakresie zakażeń wirusami. W ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych (dalej: „PSO”) planował oraz realizował kontrole w punktach (gabinetach) szczepień, które prowadzone były według harmonogramu czynności kontrolnych zawartych w Planie zasadniczych zamierzeń PSSE w Tczewie.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na powstaniu istotnych opóźnień w prowadzonych przez PSSE postępowaniach administracyjnych i egzekucyjnych wobec nowych uchylających się od obowiązku zaszczepienia dzieci w latach objętych kontrolą.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR	1. Działania PPIS w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagowanie w sytuacji uchylania się od niego.
Opis stanu faktycznego	<p>1.1. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym PSSE³ terytorialny zakres działania PSSE obejmował obszar: miasta Tczewa, gminy Tczew, miasta i gminy Pelplin, miasta i gminy Gniew, gminy Morzeszczyn i gminy Subkowy.</p> <p>W skład PSSE wchodził m.in.: Oddział Nadzoru Sanitarnego, a w nim Sekcja Epidemiologii oraz Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia z Higieną Dzieci i Młodzieży. Do ww. Sekcji należało m.in. wykonywanie zadań objętych zakresem przedmiotowej kontroli.</p> <p>W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu tczewskiego funkcjonowało 18 punktów szczepień ochronnych. Według stanu na koniec 2023 r. dwa punkty funkcjonowały w szpitalu (Szpital Tczewskie SA), tj. na Oddziale Neonatologicznym i w POZ Pediatricznym, a pozostałe 16 punktów funkcjonowało odpowiednio: osiem w Tczewie, trzy w Pelplinie, dwa w Gniewie oraz po jednym w Opaleniu, Subkowy i Morzeszczynie.</p> <p>W ww. okresie PSSE otrzymywała od wszystkich ww. jednostek udzielających świadczeń polegających na obowiązkowym szczepieniu dzieci i młodzieży sprawozdania ze</p>

³ Załącznik do zarządzenia nr 9/2020 Dyrektora PSSE w Tczewie z dnia 16 września 2020 r.

szczepień ochronnych, o których mowa w § 13 i § 14 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych⁴, tj.:

- kwartalne sprawozdanie z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie,
- kwartalne sprawozdanie z przeprowadzonych szczepień ochronnych wg ilości wykorzystanych szczepionek,

oraz

- roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych (MZ-54).

W okresie objętym kontrolą PSSE posiadała aktualne dane (ze sprawozdań przekazanych przez jednostki udzielające świadczeń polegających na szczepieniu ochronnym dzieci i młodzieży) w zakresie liczby osób podlegających obowiązkowemu szczepieniu⁵ na koniec każdego okresu sprawozdawczego, w tym na 31 grudnia:

- 2021 r. – 24 392 osoby,
- 2022 r. – 24 368 osoby,
- 2023 r. – 23 950 osoby.

Formularze ww. sprawozdań (kwartalnych i rocznych) przekazywanych do PSSE nie zawierały danych o łącznej liczbie dzieci i młodzieży zaszczepionej w okresie sprawozdawczym ani innych danych pozwalających na ich wyliczenie.

Kierownik Sekcji Epidemiologii wyjaśniła, że na podstawie sprawozdania MZ-54 można określić jaka liczba osób została zaszczepiona przeciw poszczególnym chorobom, z podziałem na szczepienia pierwotne i uzupełniające w poszczególnych rocznikach, jednak nie można sumować danych z poszczególnych stanów zaszczepienia w roczniku ponieważ nie wskaże to liczby osób zaszczepionych (liczba dawek nie odpowiada liczbie osób zaszczepionych). W sprawozdaniu posiadamy dane liczbowe (dane liczbowe o szczepionkach), nie posiadamy natomiast danych osobowych (liczba osób), a zatem nie możemy jednoznacznie wskazać liczby osób zaszczepionych na koniec danego roku.

PSSE otrzymywała (wyłącznie) w sprawozdaniach kwartalnych z realizacji szczepień ochronnych, aktualną liczbę osób uchylających się od obowiązku szczepień (wraz z ich imiennym wykazem dołączonym do sprawozdania). Nie stwierdzono by w otrzymanych sprawozdaniach (Dział 2) wykazano osoby uchylające się od obowiązku szczepień bez dołączonego do sprawozdania ich imiennego wykazu (lub odwrotnie). W badanym okresie, tj. na 31 grudnia liczba osób uchylających się od obowiązku szczepień wynosiła:

- 2021 r. – 329 osób,
- 2022 r. – 449 osób,
- 2023 r. – 555 osób (na 31 marca – 457 osób, na 30 czerwca – 462 osoby, na 30 września – 496 osób).

Dyrektor PSSE wyjaśniła, że niezależnie od tego PPIS w 2023 r. skierował do punktów szczepień pismo przypominające o obowiązkach wynikających z obowiązujących przepisów z zakresu realizacji szczepień ochronnych między innymi dotyczących sporządzania sprawozdań kwartalnych a tym samym dostarczania informacji na temat listy osób uchylających się od szczepień. Zgodnie z zakresem jaki przewiduje Dział 2 sprawozdania kwartalnego z obowiązkowych szczepień ochronnych stanowiącego

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2172 ze zm. (dalej: „rozporządzenie w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych”) – uchylone z dniem 1 października 2023 r.

⁵ Według kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat.

załącznik nr 4 do rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, PPIS otrzymuje jedynie aktualny imienny wykaz osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

W okresie objętym kontrolą PSSE nie kierowała do punktów szczepień ochronnych instrukcji jak należy wypełniać sprawozdania ze szczepień (kwartalnych i rocznych) ponieważ nie miała takiej potrzeby (formularz rocznego sprawozdania MZ-54 zawierał w treści taką instrukcję). Według Kierownika Sekcji Epidemiologicznej otrzymywane sprawozdania z punktów szczepień ochronnych były sporządzane poprawnie i terminowo, a zatem nie było potrzeby prowadzenia dodatkowego instruktażu w tym zakresie.

Dyrektor PSSE wyjaśniła, że sprawozdania z obowiązkowych szczepień ochronnych przekazywane PPIS spełniały wymogi pod względem merytorycznym jak i formalnym. Na każdym ze sprawozdań widniała pieczęć z nazwą i adresem jednostki sprawozdawczej, wskazany okres, którego sprawozdanie dotyczyło, numer telefonu do kontaktu, pieczęćka imienna oraz podpis osoby działającej w imieniu sprawozdawcy. Dane zawarte w sprawozdaniach były porównywalne do danych zawartych w sprawozdaniach poprzednich, a w przypadku sprawozdań ze zużycia szczepionek pokrywały się z ilością szczepionek wydanych przez PPIS podległym jednostkom. Sprawozdania sporządzane były ręcznie (odręcznie lub na komputerze) i przekazywane terminowo wyłącznie w formie papierowej.

W okresie objętym kontrolą PSSE przekazywała regularnie do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku (dalej: „PWIS”) sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych, w tym:

- kwartalne sprawozdanie z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie,
- kwartalne sprawozdanie z przeprowadzonych szczepień ochronnych wg ilości wykorzystanych szczepionek,
- roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych (MZ-54),

oraz

- sprawozdanie roczne o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz działaniach podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu egzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się.

Ww. sprawozdania sporządzane były w formie elektronicznej (w arkuszu kalkulacyjnym excel zliczającym automatycznie dane z wprowadzonych do niego sprawozdań jednostkowych) i przekazywane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku (dalej: „WSSE”) za pośrednictwem poczty e-mail.

Kierownik Sekcji Epidemiologii wyjaśniła, że PSSE dokonywała cyklicznych (kwartalnych i rocznych) analiz i ocen epidemiologicznych, w tym na podstawie sprawozdań otrzymywanych od nadzorowanych podmiotów m.in. pod kątem planowanych działań mających na celu poprawę wyszczepialności dzieci i młodzieży z terenu powiatu tczewskiego.

Do prowadzenia analiz w zakresie nierealizowania obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży PPIS w Tczewie służyły:

- kwartalne sprawozdanie ze zużycia szczepionek,

- roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych (MZ-54),
- kwartalne sprawozdanie z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia,
- sprawozdanie PPIS o osobach uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych oraz o działaniach podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu egzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się (dla WSSE),
- sprawozdanie miesięczne dotyczące osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych oraz o podejmowanych działaniach w celu jego egzekwowania (dla WSSE),
- roczna analiza procentowa stanu zaszczepienia sporządzona na podstawie sprawozdania rocznego MZ-54 (na potrzeby PSSE),
- informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tczewskiego (dla Rady Powiatu),
- roczne zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe (dla WSSE),
- dokumentacja źródłowa PSSE.

Wszelkie analizy jakich dokonuje PPIS w Tczewie służą porównaniu informacji przedstawionych w sprawozdaniach z danymi z analogicznych okresów sprawozdawczych w latach ubiegłych. Pozyskane w ten sposób informacje pozwalają śledzić tendencje antyszczepieniowe i realizować zadania promocji szczepień wraz z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia z Higieną Dzieci i Młodzieży. Całość ww. działań ma służyć uzyskaniu odporności populacyjnej na choroby objęte szczepieniami ochronnymi.

PSSE zgodnie z przepisem art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁶ przedstawiła odpowiednio, tj. 30 marca 2022 r. i 20 marca 2023 r. Radzie Powiatu Tczewskiego coroczną informację (raport) o stanie sanitarno-higienicznym powiatu tczewskiego w 2021 i 2022 roku, w którym zawarł m.in. dane o nierealizowaniu obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.

PSSE nie otrzymywała informacji o przyczynach odmów obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży w składanych przez punkty szczepień ochronnych sprawozdaniach kwartalnych i rocznych (sprawozdania nie zawierały danych w tym zakresie). Jak wyjaśniła Dyrektor PSSE, informacje takie pozyskiwano z rozmów i korespondencji z osobami uchylającymi się oraz w toku podejmowanych czynności w celu wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia. Według tych ustaleń, najczęstszymi przyczynami uchylania się osób od obowiązku szczepień był wpływ ruchów antyszczepionkowych, niepożądany odczyn poszczepienny, który wcześniej wystąpił u dziecka lub obawa co do bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych.

W ramach przekonywania rodziców do szczepień dzieci i młodzieży, PSSE przygotowała formularz „Wezwanie do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia dziecka”, w którym informowała adresatów m.in.:

- o podstawie prawnej zobowiązania do poddania się szczepieniom ochronnym i odpowiedzialności spoczywającej na osobie sprawującej opiekę (pieczę) za wypełnienie tego obowiązku,

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.

- o terminie i adresie stawiania się z dzieckiem w miejscu szczepień celem rozpoczęcia obowiązkowych szczepień ochronnych albo przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego istnienie u dziecka przeciwwskazań do wykonania takich szczepień,
- o odpowiedzialności prawnej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem za uchylenie się od wypełnienia takiego obowiązku,

oraz obszernie przybliżała niezbędną wiedzę o szczepionkach, szczepieniach i zapobieganiu chorobom zakaźnym (rola szczepień w budowaniu odporności nabytej organizmu, badanie i dopuszczanie szczepionek do stosowania, brak osobniczej odporności immunologicznej a odporność populacyjna, lekarskie badania kwalifikacyjne, itd.).

Ponadto, jak wyjaśniła Kierownik Sekcji Epidemiologii, w celu przekonania rodziców do szczepień dzieci i młodzieży PPIS kierował ww. wezwaniem wraz z informacjami zachęcającymi do szczepień. W piśmie kierowanym do rodziców PPIS zwracał uwagę, że szczepienia są obecnie najlepszą, skuteczną metodą zapobiegania chorobom zakaźnym, a szczepionki są najlepiej sprawdzonymi pod względem bezpieczeństwa preparatami farmaceutycznymi. Jednocześnie PPIS wskazywał wiarygodne adresy stron internetowych zawierających rzetelne informacje na temat szczepień oraz zachęcał do bezpośredniego kontaktu z pracownikami PSSE drogą elektroniczną, telefoniczną lub osobistą.

PSSE analizowała skutki napływu dzieci i młodzieży z innych krajów do Polski (w szczególności z Ukrainy)⁷ w zakresie wzrostu zachorowalności na choroby, przed którymi chronią nas szczepionki i nie stwierdziła przyrostu chorób w tym zakresie. W analizowanym okresie, tj. w latach 2020-2023, poszczególne jednostki chorobowe kształtowały się na analogicznym poziomie, co w opinii PPIS, wskazywało na brak wpływu na zachorowalność dzieci i młodzieży wskutek ich napływu do Polski. Według danych ze sprawozdań ze szczepień ochronnych z lat 2020-2023, w przypadku tężca, błonicy, odry, różyczki i poliomyelitis nie odnotowano zachorowań, natomiast przypadki innych zachorowań przedstawiały się odpowiednio:

- krztusiec (1, 1, 2, 1),
- świnka (3, 3, 1, 5),
- streptococcus pneumoniae (2, 10, 7, 11),
- haemophilus influenzae (0, 0, 1, 1),
- WZW typu B (12, 20, 17, 16).

PSSE posiadała informacje o znajdujących się w punktach szczepień pustych kartach uodpornień dzieci (karty przekazane przez szpital zgodnie z dyspozycją rodziców). Jak wyjaśniła Kierownik Sekcji Epidemiologii *działania podejmowane wobec rodziców uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych, których dzieci nie zostały zaszczepione na oddziale neonatologicznym były takie same jak w stosunku do innych dzieci z zalegającymi szczepieniami (wezwanie, upomnienie, tytuł wykonawczy)*. PSSE nie agreguje, tj. nie zlicza kart pustych w ogólnej liczbie kart uodpornienia.

⁷ Szczepienia prowadzone według innego kalendarza szczepień niż obowiązujący w Polsce, w związku z art. 17 ust. 1a ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.) stanowiącym, że osoby przebywające na terytorium RP przez okres krótszy niż trzy miesiące są zwolnione z obowiązku poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym, z wyjątkiem szczepień poekspozycyjnych.

Według informacji uzyskanej ze Szpitala Tczewskie SA w Tczewie (dalej: „Szpital”), w latach 2021-2023 nowo narodzone dzieci szczepione były na Oddziale Neonatologicznym przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B oraz przeciw gruźlicy. I tak zaszczepiono noworodków:

- w 2021 r. p/WZW – 750, p/gruźlicy – 735,
- w 2022 r. p/WZW – 714, p/gruźlicy – 706,
- w 2023 r. p/WZW – 595, p/gruźlicy – 587.

W ww. okresie odnotowano łącznie 15 przypadków odmowy zaszczepienia noworodków (puste karty uodpornień), tj. trzy w 2021 r., sześć w 2022 r. oraz sześć w 2023 r. Szpital nie znał przyczyn tych odmów. Wszyscy ww. rodzice, w tym i odmawiający szczepień wskazali placówki podstawowej opieki zdrowotnej, do których deklarowali zapisanie swoich dzieci. Dokumentacja dotycząca wykonanych na Oddziale szczepień pozostała w Szpitalu. Do placówki podstawowej opieki zdrowotnej przekazywano jedynie (za zwrotnym potwierdzeniem odbioru) kartę uodpornienia noworodka. Rodzice informowani byli o obowiązku szczepień ochronnych. Sama informacja przekazywana była w formie ustnej, natomiast fakt jej przekazania odnotowywano pisemnie w dokumentacji medycznej i (szczególnie w przypadku odmowy szczepienia) potwierdzany był przez rodzica własnoręcznym podpisem. Informacje dotyczące szczepień Szpital przekazywał na bieżąco do PSSE w formie sprawozdań wymaganych obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 5-95, 161-200-202, 243-245, 280-300, 382-395)

1.2. W otrzymywanych przez PSSE kwartalnych sprawozdaniach z realizacji szczepień ochronnych, sporządzonych według informacji zawartych w kartach uodpornienia (przez osoby działające w imieniu sprawozdawcy) wykazywana była (w Dziale 2. Osoby uchylające się od obowiązku szczepień) liczba tych osób wraz z ich imiennym wykazem. Często jednak, jak wyjaśniła Kierownik Sekcji Epidemiologii, dochodziło do sytuacji, że w ww. dziale wpisywano dane dziecka zalegającego ze szczepieniem, ponieważ były to jedyne dane jakie punkt szczepień posiadał (nie posiadał danych o rodzicach lub opiekunach). Dane zamieszczane w tym dziale obejmowały aktualną liczbę osób uchylających się (dane w układzie narastającym uaktualnione o wprowadzone korekty) i sporządzane były według tej samej metodyki we wszystkich podmiotach leczniczych z terenu powiatu.

W Dziale 2 ww. sprawozdań, sporządzające je punkty szczepień wykazywały dane rodziców, a gdy ich nie miały to dane ich dzieci. W przypadku rodziców wykazywano ich za każdym razem kiedy odmówili szczepień, dla każdego z dzieci, dla każdej z dawek i dla każdego rodzaju szczepienia.

Na koniec 2020 r. liczba osób (rodziców/opiekunów) uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży wyniosła 284 osoby. Na koniec 2021 r. liczba ta wyniosła 329 osób, na koniec 2022 r. – 449 osób, a na koniec 2023 r. – 555 osób.

Według rocznych „Sprawozdań PIS o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz o działaniach podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu egzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się”, na koniec 2020 r. niezaszczepionych było 251 dzieci, na koniec 2021 r. – 281 dzieci, na koniec 2022 r. – 326 dzieci, a na koniec 2023 r. – 345 dzieci (dane te pochodziły z imiennych wykazów dołączonych do kwartalnych sprawozdań przekazanych przez punkty szczepień oraz z postępowań administracyjnych prowadzonych przez PSSE).

W latach objętych kontrolą, PSSE:

- wysłała łącznie 247 wezwań do dobrowolnego wykonania szczepień u dziecka, z tego 25 w 2021 r., 73 w 2022 r. i 149 w 2023 r.,

- wysłała łącznie 129 upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku zaszczepienia dziecka wraz z pouczeniem o skierowaniu sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego w przypadku jego niewykonania, z tego 12 w 2021 r., 53 w 2022 r. i 64 w 2023 r.,
- wystawiła do Wojewody Pomorskiego łącznie 81 tytułów wykonawczych o egzekucję administracyjną, z tego osiem w 2021 r., 35 w 2022 r. i 38 w 2023 r.

W tym samym okresie Wojewoda Pomorski wydał 70 postanowień, z tego osiem w 2021 r., 32 w 2022 r. oraz 30 w 2023 r., którymi nałożył na uchylających się 70 kar pieniężnych w łącznej wysokości 70 tys. zł (po 1 tys. zł każda).

W wyniku ww. działań egzekucyjnych zaszczepionych zostało łącznie 47 dzieci i młodzieży, z tego sześć w 2021 r., 12 w 2022 r. oraz 29 w 2023 r. Tym samym liczba osób uchylających, które zrealizowały obowiązek szczepień ochronnych zmniejszyła się łącznie o 53 rodziców/opiekunów prawnych (po 12 w 2021 r. i 2022 r. oraz 29 w 2023 r.).

W tym samym okresie rodzice lub opiekunowie prawni uchylający się od szczepienia dzieci i młodzieży złożyli 15 odwołań do Ministra Zdrowia (trzy w 2021 r. i po sześć w 2022 r. i 2023 r.), które wstrzymały bieg prowadzonego postępowania.

W okresie objętym kontrolą PSSE sporządzała dla WSSE sprawozdania roczne o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz działaniach podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu egzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się, które zawierały m.in. dane dotyczące liczby osób uchylających się od szczepień według przyczyn uchylania się od tego obowiązku:

- z 329 osób na koniec 2021 r.: wpływ ruchów antyszczepionkowych – 20, niepożądany odczyn poszczepienny – dwa, nieznana przyczyna – 307,
- z 449 osób na koniec 2022 r.: wpływ ruchów antyszczepionkowych – 22, niepożądany odczyn poszczepienny – dwa, nieznana przyczyna – 425,
- z 555 osób na koniec 2023 r.: wpływ ruchów antyszczepionkowych – 27, niepożądany odczyn poszczepienny – dwa, nieznana przyczyna – 526.

Kierownik Sekcji Epidemiologii wyjaśniła, że *roczne sprawozdania o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych (dla WSSE) sporządzane są na podstawie danych pochodzących ze sprawozdań kwartalnych z punktów szczepień jedynie w pozycji razem (część I, kol. 1 i 4). Reszta pozycji pozyskiwana jest z ewidencji osób uchylających się od szczepień prowadzonej w Sekcji. Roczne sprawozdania o działaniach podejmowanych przez organy PIS w celu egzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się (część II) sporządzane są na podstawie rejestru upomnień, rejestru tytułów wykonawczych, rejestru wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną, rejestru postanowień, rejestru skarg wierzycieli na przewlekłe prowadzenie postępowania oraz ewidencji osób uchylających się od szczepień prowadzonej w Sekcji. W przypadku wykazywania danych dotyczących przyczyn niezaszczepienia wiedza ta zaczerpnięta jest z korespondencji z osobami uchylającymi się od szczepień, informacji pozyskiwanych na kontrolach punktów szczepień oraz z notatek z rozmów telefonicznych z osobami uchylającymi się od obowiązkowych szczepień ochronnych.*

Ponadto, wszelkie dane rodziców uchylających się od szczepień oraz dane ich dzieci w przypadku gdy nie są one wykazywane w sprawozdaniach kwartalnych Stacja pozyskuje kierując wnioskiem o udostępnienie danych ze zbiorów meldunkowych do Urzędu Miejskiego w Tczewie. W ten sposób PSSE ustala imiona i nazwiska rodziców uchylających się od szczepień oraz ich dzieci, adres zameldowania na pobyt stały i pobyt

czasowy ww. osób oraz ich numery PESEL. W sytuacji gdy Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu nie posiada danych dotyczących rodziców, PPIS kieruje wniosek do Urzędu Stanu Cywilnego w Tczewie z prośbą o wydanie odpisu zupełnego aktu urodzenia dziecka.

W okresie objętym kontrolą PSSE podejmowała czynności w celu wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia dzieci i młodzieży wobec ich rodziców (opiekunów prawnych), polegające na:

- ustaleniu danych adresowych rodzica/ów (opiekuna/ów) dziecka,
- wysłaniu wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia dziecka, a w przypadku zgłaszanych wątpliwości i pytań, udzielaniu szczegółowych informacji,
- (w przypadku nieskuteczności dobrowolnego wykonania obowiązku) wysłaniu upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego,
- (oraz ostatecznie) wystawieniu na zobowiązanych tytułu wykonawczego, który przesyłano do Wojewody Pomorskiego wnosząc jednocześnie o zastosowanie środka egzekucyjnego w postaci grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Spośród 40 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2021 r. PSSE podjęła czynności wobec 35 z nich, w wyniku czego w ośmiu przypadkach podjęto zaległe szczepienia, a w 13 wykonano obowiązek szczepień.

Spośród 68 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2022 r. PSSE podjęła czynności wobec 58 z nich, w wyniku czego w 12 przypadkach podjęto zaległe szczepienia, a w 18 wykonano obowiązek szczepień.

Spośród 82 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2023 r. PSSE podjęła czynności wobec wszystkich z nich, w wyniku czego w siedmiu przypadkach podjęto zaległe szczepienia, a w 15 wykonano obowiązek szczepień.

W latach 2021-2023 PSSE prowadziła kontrole w POZ (punkty szczepień) w zakresie „oceny realizacji harmonogramu szczepień ochronnych u osób w wieku 0-19 lat, warunki przechowywania szczepionek, dokumentacja z zakresu szczepień ochronnych”, których zakres obejmował w szczególności:

- a) Dokumenty oceniane w trakcie kontroli:
 - karty uodpornienia,
 - rejestr kart uodpornienia wydanych i przyjętych,
 - rejestr temperatur w chłodziarce służącej do przechowywania szczepionek,
 - rozchód szczepionek,
 - rejestr NOP,
 - procedury,
- b) Formularze kontroli wypełniane podczas kontroli, w tym F/EP/09 Ocena realizacji szczepień ochronnych, który obejmował m.in.:
 - obsadę podmiotu kontrolowanego,
 - kwalifikacje personelu w zakresie szczepień ochronnych,
 - ogólną liczbę dzieci i młodzieży od 0 do 19 lat, podlegających stałej opiece kontrolowanego podmiotu w kontrolowanym okresie (liczba dzieci od 0 do 7 r.ż., liczba kart uodpornienia, liczba dzieci od 8 r.ż. do 20 r.ż., liczba kart

- uodpornienia, uchylających się od szczepień z podaniem liczby dzieci w poszczególnych rocznikach, podjęte działania)
- rejestr dzieci wypisanych z podmiotu kontrolowanego (prowadzony, liczba dzieci wypisanych)
 - rejestr dzieci przybyłych do podmiotu kontrolowanego (prowadzony, liczba dzieci przyjętych),
 - realizacje szczepień p/gruźlicy i p/WZW typu B w grupie noworodków (żywo urodzone, nie zaszczepione p/gruźlicy, nie zaszczepione p/WZW typu B),
 - realizacje szczepień z części I B Programu Szczepień Ochronnych (PSO),
 - realizacje szczepień zalecanych (część II PSO),
 - realizacje szczepień wg PSO w grupach wiekowych,
 - adnotacje w dokumentacji medycznej o kwalifikacji lekarskiej przed zaszczepieniem,
 - informacje o wykonywaniu szczepień w dokumentacji pacjenta (w dokumentacji medycznej, w kartach uodpornienia i w książeczkach szczepień),
 - informacje o przeciwwskazaniach do szczepień (w dokumentacji medycznej, w kartach uodpornienia i w książeczkach szczepień),
 - rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych (ilość zarejestrowanych NOP, odnotowanie NOP w karcie uodpornienia, książeczce szczepień i dokumentacji medycznej),
 - sporządzanie sprawozdań z realizacji szczepień,
 - rozchód szczepionek prowadzony na bieżąco,
 - gospodarkę szczepionkami,
 - zachowanie warunków łańcucha chłodniczego,
 - sprzęt do szczepień,
 - zestaw przeciwwstrząsowy i resuscytacyjny,
 - stanowisko do mycia i dezynfekcji rąk personelu (umywalka z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem dezynfekującym do rąk, pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia, pojemnik na zużyte ręczniki),
 - dostępność i użycie środków ochrony osobistej personelu odpowiednio do zagrożenia,
 - opracowane i stosowane procedury: higieny rąk, postępowania po ekspozycji, postępowania z odpadami medycznymi, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym, postępowanie na wypadek awarii urządzeń chłodniczych,
 - dodatkowe informacje.

(akta kontroli str. 28-29, 31-32, 68-95, 161-202, 246-279, 301-342, 382-395, 399-403)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. PSSE nie podejmowała lub podejmowała z nieuzasadnioną, w tym również wielomiesięczną zwłoką czynności służące wyegzekwowaniu obowiązku zaszczepienia wobec nowych uchylających się od obowiązku szczepień w latach 2021 – 2023. Zgodnie z art. 6 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym

w administracji⁸ w razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych. Zgodnie z art. 35 ust. 1 kpa⁹ w związku z art. 18 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji organy administracji publicznej zobowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. I tak:

Spośród 40 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2021 r. PSSE do 23 stycznia 2024 r. nie podjęła żadnych czynności wobec pięciu z nich. Od dnia powzięcia przez PSSE informacji o odmowie zaszczepienia do pierwszej czynności podjętej przez PSSE (w większości przypadków było to pismo o ustalenie danych adresowych) upłynęło od jednego tygodnia do nawet 26 miesięcy. Natomiast w przypadku podjęcia ostatniej czynności, tj. wystawienia tytułu wykonawczego do wojewody, licząc od dnia wysłania upomnienia upłynęło od trzech tygodni do sześciu miesięcy.

Spośród 68 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2022 r. PSSE do dnia 25 stycznia 2024 r. nie podjęła żadnych czynności wobec 10 z nich. Od dnia powzięcia przez PSSE informacji o odmowie zaszczepienia do pierwszej czynności podjętej przez PSSE (w większości przypadków było to pismo o ustalenie danych adresowych) upłynęło od jednego dnia do nawet 23 miesięcy. Natomiast w przypadku podjęcia ostatniej czynności, tj. wystawienia tytułu wykonawczego do wojewody, licząc od dnia wysłania upomnienia upłynęło od siedmiu tygodni do ośmiu miesięcy.

W przypadku 82 odnotowanych nowych uchylających się od obowiązku szczepień w 2023 r., od dnia powzięcia informacji o odmowie zaszczepienia do pierwszej podjętej czynności przez PSSE upłynęło od jednego dnia do siedmiu miesięcy. Natomiast w przypadku podjęcia ostatniej czynności, tj. wystawienia tytułu wykonawczego do wojewody, licząc od dnia wysłania upomnienia upłynęło od czterech tygodni do trzech miesięcy.

Osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie ww. postępowań administracyjnych i egzekucyjnych była Kierownik oraz Starsza Asystent w Sekcji Epidemiologii PSSE.

W wyniku kontroli NIK, PSSE (jeszcze w trakcie kontroli) podjęła działania, w wyniku których na 5 lutego 2024 r. nie posiadała już żadnych z ww. niepodjętych spraw wobec rodziców uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

Kierownik Sekcji Epidemiologii wyjaśniła, że trwająca od 20 marca 2020 r. do 15 maja 2022 r. epidemia Covid-19 stanowiła przyczynę niepodejmowania czynności, jak i opóźnień w działaniu PSSE wobec osób uchylających się od obowiązku zaszczepienia dzieci, ponieważ w trakcie jej trwania:

- wszystkie zasoby kadrowe Stacji skierowane były na prowadzenie czynności przeciwepidemicznych,
- przeprowadzano wywiady epidemiologiczne z osobami, u których potwierdzono zakażenie wirusem SARS-CoV-2 (w 2021 r. przeprowadzono 8711 wywiadów, w 2022 r. – 7473 wywiadów, w 2023 r. – 1433 wywiadów),
- dokonano zmian organizacyjnych w PSSE tak, aby praca w SEPIS (System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej) w zakresie obsługi przypadków pozytywnych Covid-19 rozpoczynała się o godz. 7:00 rano, a kończyła o godz. 21:00,

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 2505.

⁹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775).

- musiano pozyskać do pracy stażystów i wolontariuszy, którzy wspomagali pracowników Stacji w walce z Covid-19 od listopada 2020 r. do kwietnia 2021 r.,
- wzmożono nadzór, w szczególności poprzez kontrole stosowania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów obowiązujących w związku z wprowadzonym stanem epidemii.

Wobec ww. działań, szczególnie w latach 2021-2022, niemożliwym stało się podejmowanie działań w sposób bieżący i terminowy w stosunku do nowo uchylających się od szczepień (w trakcie skokowego wzrostu zachorowań w II półroczu 2021 i 2022 roku pierwszymi pracownikami oddelegowanymi do walki z Covid-19 byli pracownicy Sekcji Epidemiologii, w tym zajmujący się wyłącznie szczepieniami ochronnymi).

Działania podejmowane w stosunku do osób uchylających się od szczepień to bardzo często czynności trwające kilka tygodni, a nawet miesięcy, co było spowodowane:

- ustalaniem danych rodziców, a także dziecka zalegającego ze szczepieniami (wniosek o udostępnienie danych ze zbiorów meldunkowych odpowiada tylko i wyłącznie osobie której dotyczy, w przypadku złożenia zapytania o imię, nazwisko i PESEL rodziców dziecka, odpowiedź będzie dotyczyła wyłącznie imienia rodziców, a inne dane wymagane do wysłania upomnienia rodzicom mogą zostać pozyskane jedynie w drodze złożenia kolejnych wniosków, oddzielnie dla matki i ojca);
- wysyłaniem wezwań do dobrowolnego zaszczepienia dziecka, w którym wyznacza się termin 21 dni od daty otrzymania wezwania na rozpoczęcie obowiązkowych szczepień ochronnych albo przedstawienie zaświadczenia potwierdzającego istnienie przeciwwskazań do wykonania ww. szczepień lub poinformowanie o wykonaniu szczepień;
- dokonywanymi przez rodziców zmianami wyboru punktu szczepień (migracja kart uodpornienia pomiędzy placówkami POZ);
- kierowanymi przez rodziców wnioskami o udostępnienie informacji publicznej, zawierającymi zazwyczaj kilkanaście pytań, na których odpowiedź wymaga sięgnięcia do danych archiwalnych Stacji oraz inną korespondencją, wnioskami o zakończenie postępowania, a także skargami na podjęte przez PPIIS działania;
- odroczeniami od obowiązku zaszczepienia dziecka – doraźnymi, wystawionymi przez lekarza kwalifikującego do szczepienia ze względu na stan zdrowia oraz długoterminowymi od lekarzy specjalistów, na okres od kilku miesięcy do kilku lat.

W latach 2021-2023 działania Stacji nie ograniczały się wyłącznie do czynności podejmowanych w stosunku do nowo uchylających się (prowadzono też sprawy z lat poprzedzających okres kontrolny). W pandemii, wybór przypadków jakie należało podjąć zależał od hierarchii potrzeb, co powodowało, że w pierwszej kolejności podejmowano działania w stosunku do rodziców dzieci, którym nie podano jeszcze dawek szczepień podstawowych (stąd wielomiesięczne opóźnienia w stosunku do dzieci zalegających z dawkami przypominającymi).

PSSE od kilku lat obserwuje nasilenie aktywności grup ruchów antyszczepionkowych, co związane jest z rosnącą liczbą dzieci zalegających ze szczepieniami. Dotychczas na terenie powiatu nie został przekroczony próg odporności populacyjnej, który wymaga 90-95% populacji odpornej. Na nadzorowanym terenie liczba dzieci zalegających ze szczepieniami w relacji do wszystkich dzieci do 19 roku życia podlegających obowiązkowemu szczepieniu wynosi 1,44%, co gwarantuje bezpieczeństwo (odporność zbiorowiskowa).

W ocenie NIK, przedstawione w wyjaśnieniach okoliczności dotyczące przyczyn znacznego wydłużenia czasu prowadzonych przez PSSE postępowań mogły stanowić istotne źródło opóźnień, jednakże pomimo uznania obiektywnych trudności, postępowania te powinny być prowadzone w miarę na bieżąco (bez wielomiesięcznych opóźnień).

(akta kontroli str. 311-319, 338-381)

2. PSSE w kontrolach przeprowadzonych w latach 2021-2023 w punktach (gabinetach) szczepień, które obejmowały m.in. wpisywanie informacji o wykonaniu szczepień w kartach uodpornień, nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących dokonywania w tych dokumentach niepełnych zapisów odręcznych polegających na niezgodnym z § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, zastępowaniu nazwy i numeru serii szczepionki nalepką z tymi danymi.

Przeprowadzająca ww. kontrole Starsza Asystent (Sekcja Epidemiologii) wyjaśniła, że *dane wymagane w formularzu i niezbędne do dalszej analizy były zawarte w zamieszczonych wpisach. Zastosowanie przez personel medyczny naklejki przy wypełnianiu rubryki dotyczącej nazwy preparatu i nr serii, choć odbiega od literalnego zastosowania ówczesnie obowiązującego przepisu § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, nie stanowi o braku tejże informacji. Karta uodpornienia dziecka to dokument migrujący między punktami szczepień od urodzenia dziecka do ukończenia 19 r.ż. Stanowi źródło informacji na temat stanu zaszczepienia dziecka, niezbędnych do prowadzenia nadzoru na chorobami zakaźnymi przez PSSE, nadzoru nad niepożądanymi odczynami poszczepiennymi oraz ewentualnego postępowania egzekucyjnego z tytułu braku realizacji obowiązku szczepień. Zatem poprawne i czytelne zapisy w karcie uodpornienia są kluczowe w sytuacjach, kiedy przetworzenie tych informacji jest istotne celem podjęcia konkretnych działań w tym przeciwepidemicznych. Mając na względzie powyższe producenci preparatów szczepionkowych wprowadzili małych rozmiarów nalepki z nazwą, nr serii oraz datą ważności, które można wkleić do dokumentacji zamiast wypełniać ją odręcznie. Czytelność i przejrzystość zastosowania w dokumentacji drukowanej nalepki redukuje ewentualne błędy w zapisie i odczycie, jakie mają miejsce w przypadku pisma odręcznego. Dodatkowo należy wskazać, że karta uodpornienia w swojej konstrukcji nie wymaga odnotowania daty ważności podanego preparatu, natomiast formularz zgłoszenia niepożądanego odczynu poszczepiennego wymaga zamieszczenia tych danych. Stosowanie nalepki stanowi źródło szerszej informacji, zwłaszcza w sytuacji wymagającej podjęcia działań interwencyjnych. Zarzucenie nieprawidłowości w sposobie nanoszenia danych na karcie uodpornienia, który w rezultacie ułatwia odtworzenie istotnych informacji i zmniejsza ryzyko ewentualnych błędów w odczycie, nie prowadzi do poprawy działań w zakresie wypełniania dokumentacji z zakresu szczepień ochronnych, czego odzwierciedlenie widoczne jest w postaci uchylecia zapisu § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych w obecnie obowiązującym rozporządzeniu.*

Ze względu na uchylene rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych oraz brak w przepisach obowiązującego prawa¹⁰ wymogu odręcznego dokonywania wpisów w dokumentacji medycznej obowiązkowych szczepień ochronnych, NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego w tym zakresie.

¹⁰ § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. poz. 2077). – obowiązuje od 1 października 2023 r. (dalej: „rozporządzenie z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych”).

OCENA OBSZARU

PPIS podejmował działania w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagował w sytuacji uchylania się od tego obowiązku. Dokonywał kwartalnych i rocznych analiz i ocen epidemiologicznych, w których uwzględniano problematykę szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. Analiz i ocen dokonywano w szczególności na podstawie sprawozdań otrzymywanych od nadzorowanych podmiotów oraz zapotrzebowań na preparaty szczepionkowe, m.in. pod kątem planowanych działań mających na celu poprawę wyszczepialności na terenie powiatu. Porównywanie informacji przedstawianych w sprawozdaniach pozwalało PSSE śledzić tendencje antyszczepieniowe, analizować przypadki odmów oraz ich przyczyn, jak również realizować zadania promocji szczepień dzieci i młodzieży.

PSSE posiadała aktualne dane o liczbie osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz podejmowała wobec nich działania celem wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia, tj. najpierw edukacyjno-informacyjne (wezwanie do dobrowolnego wykonania obowiązku, udzielanie szczegółowych informacji o celu i roli szczepień), a w przypadku braku skuteczności tej formy, podejmowała czynności administracyjne i egzekucyjne (wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego, wystawienie tytułu wykonawczego z jednoczesnym wniesieniem do wojewody o zastosowanie środka egzekucyjnego w postaci grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych). W prowadzonych postępowaniach stwierdzono jednak powstanie znaczących opóźnień w podejmowaniu czynności wobec nowych uchylających się od obowiązku zaszczepienia dzieci.

OBSZAR

2. Działania oświatowo-zdrowotne PPIS w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, dotyczących obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, PSSE inicjowała działalność oświatowo-zdrowotną (skierowaną także do osób przybyłych do Polski i szczepionych według innego kalendarza szczepień), tj. zamieszczała treści o tematyce szczepień ochronnych w mediach społecznościowych i na stronie internetowej, organizowała i uczestniczyła w lokalnych inicjatywach zdrowotnych, w tym w ogólnopolskiej kampanii "Szczepimy się", dystrybuowała ulotki i plakaty dotyczące szczepień ochronnych, organizowała spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą oraz z ich rodzicami. W ramach ww. działań PSSE:

- zamieściła w mediach społecznościowych (Facebook) treści o tematyce szczepień ochronnych (w 2022 r. zamieszczono 115 postów, w 2023 r. – 75 postów),
- zamieściła na stronie internetowej (www.gov.pl/web/psse-tczew) m.in. program szczepień ochronnych (23.02.2023 r.) oraz informacje dotyczące: Tygodnia Szczepień (12.04.2023 r.), Kampanii Szczepień przeciw HPV (02.06.2023 r.), szczepień przeciw POLIO (17.08.2023 r.),
- zorganizowała we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Tczewie, Powiatowy Festiwal Zdrowia, którego jednym z założeń była promocja szczepień ochronnych (2021 r.). Adresatami festiwalu byli uczniowie klas VI-VIII szkół podstawowych oraz uczniowie wszystkich klas szkół ponadpodstawowych z powiatu tczewskiego, a także dyrektorzy szkół, wychowawcy, nauczyciele, rodzice i pielęgniarki szkolne. Celem festiwalu było m.in. promowanie szczepień ochronnych oraz poszerzanie wiedzy na ich temat wśród adresatów festiwalu,

w ramach których zorganizowano konkurs na list do przyjaciela zachęcający do zaszczepienia się oraz na plakat promujący szczepienia ochronne. W grudniu 2023 r. odbyła się kolejna edycja Powiatowego Festiwalu Zdrowia, podczas którego uczestnicy wzięli udział m.in. w rozwiązaniu testu wiedzy, w tym o tematyce szczepień ochronnych,

- współuczestniczyła w Europejskim Tygodniu Szczepień (rok 2021, 2022, 2023), w ramach którego w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Stacji zamieszczono treści dotyczące szczepień ochronnych. W 2023 r. w jednej z tczewskich placówek oświatowo-wychowawczych, tj. Zespole Szkół Budowlanych i Odzieżowych, pracownicy PSSE zorganizowali punkt konsultacyjno-informacyjny, w siedzibie PSSE zorganizowano wystawę dotyczącą szczepień ochronnych (eksponowano prace plastyczne wykonane przez uczestników Powiatowego Festiwalu Zdrowia oraz zamieszczono informacje dotyczące szczepień ochronnych), a w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Swarzędzie zorganizowano i przeprowadzono spotkanie edukacyjne z młodzieżą o tematyce szczepień ochronnych,
- wzięła udział w ogólnopolskiej kampanii "Szczepimy się" (rok 2021 i 2022), w ramach której w mediach społecznościowych prowadzonych przez PSSE zamieszczono posty dotyczące szczepień ochronnych, w tym przeciwko COVID-19 (w 2021 r. zamieszczono 378 postów, w 2022 r. – 77 postów). Ponadto, na stronie internetowej PSSE zamieszczono plakaty i banery informacyjne o przedmiotowej tematyce,
- dystrybuowała ulotki i plakaty dotyczące tematyki szczepień ochronnych, w tym materiały edukacyjne otrzymane z WSSE dotyczące m.in. tężca i duru brzuszego, które zostały przekazane organizatorom Dożynek w Dąbrowce Tczewskiej (22.08.2021 r.),
- organizowała spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą o tematyce m.in. szczepień ochronnych (rok 2021, 2022 i 2023), które odbywały się podczas ferii zimowych oraz wakacji letnich. W 2021 r. przeprowadzono 21 spotkań edukacyjnych w 10 placówkach (455 uczestników), w 2022 r. przeprowadzono 34 spotkania w 11 placówkach (525 uczestników), a w 2023 r. przeprowadzono 51 spotkań w 14 placówkach (1021 uczestników). Fotografie z ww. spotkań edukacyjnych na bieżąco zamieszczane były w mediach społecznościowych prowadzonych przez PSSE,
- uczestniczyła w wydarzeniach organizowanych m.in. przez placówki oświatowo-wychowawcze (rok 2022 i 2023). Pracownicy PSSE obecni byli na Festynie Zdrowia zorganizowanym przez Szkołę Podstawową Nr 12 w Tczewie (PSSE zorganizowała tam punkt informacyjny dotyczący m.in. szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz dystrybuowała ulotki o przedmiotowej tematyce),
- wzięła udział w spotkaniu z rodzicami dzieci uczęszczających do Niepublicznej Szkoły Podstawowej Montessori w Tczewie, podczas którego poruszano tematykę szczepień ochronnych, przekazano uczestnikom ulotki dotyczące rzetelnych źródeł pozyskiwania danych na temat szczepień ochronnych wraz z kalendarzem szczepień (2023 r.).

Powyższe działania kierowane były również do osób, które przybyły do Polski z innych krajów i były szczepione według innego kalendarza szczepień (uchodźcy wojenni). W ww. zakresie na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych prowadzonych przez PSSE zamieszczono (17.03.2022 r.) materiały tematyczne, w tym komunikat dot. realizacji szczepień ochronnych dzieci, które przekroczyły granicę RP oraz wytyczne dot. szczepień dzieci, które przyjechały do Polski z Ukrainy. Ponadto, za

pośrednictwem poczty elektronicznej dystrybuowano do ośrodków pobytu uchodźców materiały dotyczące szczepień (odra, poliomyelitis, krztusiec, WZW typu A, COVID-19) w języku polskim i ukraińskim (21.07.2022 r.).

W zakresie realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, PPIS podejmował przedsięwzięcia, o których mowa w art. 6 pkt 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tj. zmierzające do zaznajamiania społeczeństwa z metodami zapobiegania chorobom, m.in. w drodze kierowanej do rodziców, którzy nie realizowali obowiązkowych szczepień swoich dzieci korespondencji pn. „Wezwanie do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia dziecka”. W wezwaniu tym PPIS obszernie wyjaśniał istotę i cel szczepień ochronnych, informował o przeprowadzanym przed szczepieniem badaniu lekarskim, prawdopodobieństwie wystąpienia odczynu poszczepiennego, odporności zbiorowskiej, wskazywał listę stron internetowych zawierających rzetelne informacje na temat szczepień, jak również informował o odpowiedzialności prawnej za uchylanie się od tego obowiązku. W opinii PPIS, wyjaśnianie ww. kwestii poprzez prowadzenie indywidualnej korespondencji z osobami uchylającymi się od obowiązkowych szczepień ochronnych podyktowane było dającym się zaobserwować w latach 2021-2023 wzrostem liczby dzieci niezaszczepionych w wyniku oddziaływania ruchów antyszczepionkowych.

Poza ww. działaniami PPIS pobudzał aktywność społeczną do działań na rzecz własnego zdrowia poprzez sporządzany każdego roku raport o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu. Przedmiotowy raport przekazywany w formie papierowej oraz elektronicznej Staroście Tczewskiemu oraz Radzie Powiatu, każdorazowo omawiany był przez PPIS w trakcie Sesji Rady Powiatu (pytania i odpowiedzi) transmitowanej w lokalnej telewizji, co pozwalało dotrzeć do szerszej liczby mieszkańców.

Dyrektor PSSE wyjaśniła, że Stacja na bieżąco śledzi lokalne media, m.in. w zakresie udostępnianych treści o charakterze oświatowo-zdrowotnym. Stacja stale też współpracuje z podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowo-wychowawczymi i innymi podmiotami. Dotychczasową współpracę zarówno z mediami jak i podmiotami oceniamy pozytywnie. Do dziś nie stwierdzono sytuacji, w której konieczne byłoby podjęcie działań w związku z nierzetelnymi czy wprowadzającymi społeczeństwo w błąd treściami z zakresu obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży. Nie odnotowano również wniosków mieszkańców powiatu o interwencję w przedmiotowym zakresie. Należy wskazać, że PPIS przy realizacji wszelkich zadań oświatowo-zdrowotnych, w tym również w zakresie obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży, priorytetowo podchodził do właściwej współpracy z lokalnymi mediami, nadzorowanymi podmiotami oraz instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie powiatu. W związku z tym Stacja odpowiadała na każdy wniosek i prośbę o pomoc w prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej i innej, będącej w jej kompetencjach. W latach 2021-2023 nie odnotowano zapytań ze strony mediów w sprawie obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży, potrzeby pomocy czy wsparcia nie zgłaszały również podmioty lecznicze, placówki oświatowo-wychowawcze ani inne jednostki. Prowadzone działania oświatowo-zdrowotne w zakresie szczepień ochronnych pozwoliły na utrzymanie występowania chorób zakaźnych na stałym poziomie (nie zaobserwowano wzrostu zachorowań na jednostki chorobowe przeciwko którym dostępne są szczepionki).

(akta kontroli str. 96-160)

2.2. W dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób PPIS nie opracowywał bezpośrednio programów i planów, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, natomiast w latach objętych kontrolą realizował następujące plany i programy

działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej (uwzględniające problematykę szczepień ochronnych dzieci i młodzieży):

- Plany zasadniczych zamierzeń (zadań) PSSE, sporządzane corocznie według Wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: „GIS”) do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz wytycznych Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (i z nim uzgodnione). Plany zamierzeń sporządzone przez PSSE na 2021 i 2022 rok, zawierały m.in. główne kierunki działania, w tym nadzór nad realizacją PSO i dystrybucją szczepionek do prowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS) oraz ogólne kierunki działania, w tym:

a) na 2021 r. w ramach bezpieczeństwa przeciwepidemicznego, m.in.:

- prowadzenie działań kontrolnych nad realizacją PSO przez świadczeniodawców,
- prowadzenie nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach PSO oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania szczepień obowiązkowych z wykorzystaniem ESNDS,
- sprawowanie nadzoru nad spełnianiem przez lekarzy obowiązku informowania pacjentów lub osób sprawujących prawną opiekę nad małoletnimi o obowiązku poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym,
- sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku rzetelnego prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych,
- sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylenia się od obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym przez osoby do tego zobowiązane,
- realizowanie zadań wierzyciela obowiązku szczepień ochronnych wobec osób prawnie zobowiązanych,
- zaskarżanie bezczynności organu egzekucyjnego w przypadku przewlekłości postępowań egzekucyjnych,
- sprawowania nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS niepożądanych odczynów poszczepiennych.

b) na 2022 r. w ramach działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych, m.in.:

- prowadzenie działań kontrolnych nad sposobem realizacji PSO przez świadczeniodawców,
- sprawowanie nadzoru dotyczącego informowania o obowiązku poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym,
- sprawowanie nadzoru w zakresie rzetelnego prowadzenia dokumentacji dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych,
- sprawowanie nadzoru w związku z przypadkami uchylenia się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane,
- realizacja zadań wierzyciela obowiązku szczepień ochronnych wobec osób prawnie zobowiązanych,

- zaskarżanie bezczynności organu egzekucyjnego w przypadku przewlekłości postępowań egzekucyjnych,
- sprawowanie nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych z wykorzystaniem ESNDS,
- sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- prowadzenie działań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia, w tym dotyczącej działań przeciwepidemicznych ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych, jako skutecznej metody profilaktyki chorób zakaźnych.

Plan zasadniczych zadań sporządzony przez PSSE na 2023 r. zawierał m.in. zadania priorytetowe, w tym dla Sekcji Epidemiologii w ramach kontynuacji współpracy z instytucjami i towarzystwami naukowymi, organizacjami międzynarodowymi oraz właściwymi organami zapisano upowszechnianie wiedzy na temat epidemiologii chorób zakaźnych w Polsce i realizacji PSO.

Ww. Plany zawierały również harmonogramy czynności kontrolnych, w tym dla Sekcji Epidemiologii, harmonogram kontroli gabinetów szczepień (nazwa podmiotu, adres, termin kontroli).

- Program Szczepień Ochronnych wydawany przez GIS w formie komunikatu publikowanego do 31 października roku poprzedzającego realizację Programu (dostępnego na stronie GIS), który stanowił podstawę do sprawowania właściwego nadzoru nad wykonywaniem obowiązkowych szczepień ochronnych przez świadczeniodawców według ustalonego w nim harmonogramu szczepień ochronnych (obowiązkowych i zalecanych),
- Światowy Program Eradykacji Polio (dostępny na stronie Państwowego Zakładu Higieny), który obejmował nadzór kliniczny, epidemiologiczny i wirusologiczny nad przypadkami ostrego porażenia wiotkiego z osłabieniem mięśni szkieletowych u dzieci w wieku do 15 roku życia, i którego koordynatorem w Polsce był Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego,
- Program Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) (dostępny na stronie PZH) dotyczący eliminacji odry i różyczki, którego koordynatorem był również Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego. Głównym założeniem Programu było badanie serologiczne w każdym przypadku podejrzenia o zachorowanie na odrę czy różyczkę, które zlecał PPIS w Tczewie.

Jak wyjaśniła Dyrektor PSSE, *działalność Stacji związana z zapobieganiem, zwalczaniem oraz nadzorem nad chorobami zakaźnymi podyktowana była również planami i wytycznymi zamieszczonymi w obowiązujących aktach prawnych, tj. ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi¹¹ oraz rozporządzeniach Ministra Zdrowia:*

- z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych¹²,
- z dnia 7 września 2016 r. w sprawie metod zapobiegania odrze¹³,

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.

¹² Dz. U. poz. 2077.

¹³ Dz. U. poz. 1418 ze zm.

- z dnia 6 kwietnia 2009 r. w sprawie metod zapobiegania zakażeniom meningokokowym¹⁴.

Ponadto, informacja dotycząca pojawienia się PSO na kolejny rok była powszechnie dostępna w Internetowym Systemie Aktów Prawnych Sejmu RP i zgodnie z wiedzą posiadaną przez PPIS przekazywana personelowi szczepiącemu przez osoby zarządzające placówką leczniczą.

W okresie objętym kontrolą PPIS przekazywał podmiotom leczniczym również informacje na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju i na świecie w zakresie zakażeń wirusem polio, różyczki i odry w kontekście realizowanych przez PSSE programów, w tym pismem z 14 marca 2022 r. informował o wzroście ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa polio na terenie Polski (wzmoczenie czujności ze strony personelu medycznego i terminowe zgłaszanie podejrzeń) oraz pismem z 30 listopada 2022 r. informował o możliwości wykonania bezpłatnej diagnostyki molekularnej w kierunku wirusów odry i różyczki w Zakładzie Wirusologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (procedura dostarczania próbek materiału klinicznego do badań).

W latach objętych kontrolą PSSE zaplanowała w zakresie realizacji PSO ogółem 71 kontroli w punktach (gabinetach) szczepień, z których łącznie przeprowadziła 62 kontrole, z tego w 2012 r. – 12 kontroli, w 2022 r. – 17 kontroli oraz w 2023 r. – 33 kontrole. Ww. kontrole prowadzono według harmonogramu czynności kontrolnych zawartych w Planie zasadniczych zamierzeń (zadań) PSSE. Mniejsza od planowanej liczba kontroli spowodowana była odstąpieniem od sześciu kontroli w II połowie 2021 r. (skokowy wzrost zachorowań na COVID-19) oraz zakończeniem działalności punktów szczepień w pozostałych przypadkach. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w realizacji PSO, a w szczególności w zakresie obowiązków sprawozdawczych.

Kierownik Sekcji Epidemiologii wyjaśniła, że PSSE nie stwierdziła rozbieżności między danymi wykazywanymi przez POZ w sprawozdaniach kwartalnych, a stanem faktycznym ocenianym podczas kontroli punktów szczepień w zakresie uchylania się od obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, w tym w zakresie liczby osób uchylających się oraz ich imiennych wykazów.

Natomiast, w przypadku nadzoru na chorobami zakaźnymi zawartymi w Planie zasadniczych zamierzeń PSSE, PPIS w 2022 r. przeprowadził kontrole z zakresu zgłaszalności chorób zakaźnych w każdym z podległych mu podmiotów leczniczych, a ponadto systematycznie przypominał, że jednym z ważniejszych elementów prowadzonych działań przeciwepidemicznych oraz oceny bieżącej sytuacji epidemiologicznej jest właściwe i szybkie przekazywanie przez lekarzy informacji o zachorowaniach.

W następstwie konfliktu zbrojnego w Ukrainie PSSE przekazywała placówkom opieki zdrowotnej z terenu powiatu tczewskiego wytyczne dotyczące zasad prowadzenia szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży przybyłej do naszego kraju. I tak PPIS przekazał punktom szczepień do służbowego wykorzystania:

- 11 marca 2022 r. link do komunikatu Ministra Zdrowia w sprawie realizacji szczepień ochronnych u dzieci, które przekroczyły granicę Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą oraz link do wytycznych w sprawie sposobu realizacji tych szczepień,

¹⁴ Dz. U. Nr 56, poz. 465 ze zm.

- 25 marca 2022 r. linki¹⁵ do dokumentów ECDC dotyczące propozycji stosowania innych szczepionek w przypadku braku udokumentowanych dowodów zaszczepienia dzieci przybyłych z innych krajów,
- 31 marca 2022 r. link do strony internetowej Ministra Zdrowia, na której zamieszczone zostały ulotki w sprawie szczepień ochronnych dla rodziców dzieci urodzonych w Polsce, przetłumaczone na język ukraiński oraz posiadające kod QR do pobrania na telefon komórkowy,

Ponadto, PPIS zwrócił się do podmiotów leczniczych:

- 24 marca 2022 r.¹⁶ o zbieranie danych o liczbie składanych deklaracji wyboru placówki ochrony zdrowia oraz zakładanych kart uodpornienia dla dzieci i młodzieży przybyłych z Ukrainy w związku z realizacją PSO w celu zapewnienia wystarczającej ilości preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji programu, a także oceny dostępności do opieki zdrowotnej na terenie powiatu,
- 20 lipca 2022 r. o cotygodniowe meldunki (przekazywane mailowo w formie tabelarycznej) dotyczące raportowania szczepień ochronnych wykonanych wśród obywateli Ukrainy przybyłych do Polski w związku z konfliktem zbrojnym.

(akta kontroli str. 203-242, 244, 247-279)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA OBSZARU

PPIS prowadził działania oświatowo-zdrowotne w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. Kształtując postawy i zachowania zdrowotne dotyczące szczepień, inicjował działalność oświatowo-zdrowotną (zamieszczał treści o tematyce szczepień ochronnych w mediach społecznościowych, organizował i uczestniczył w lokalnych inicjatywach zdrowotnych, dystrybuował ulotki i plakaty dotyczące szczepień, organizował spotkania edukacyjne z dziećmi i ich rodzicami). Działania kierowano także do osób przybyłych do Polski z innych krajów i szczepionych według innego kalendarza szczepień. W zakresie realizacji obowiązku szczepień, PPIS podejmował przedsięwzięcia zmierzające do zaznajamiania społeczeństwa z metodami zapobiegania chorobom oraz pobudzał aktywność społeczną do działań na rzecz własnego zdrowia, w tym poprzez przygotowanie raportów o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu. W dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób, PPIS realizował plany i programy działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej (uwzględniające problematykę obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży), w tym przekazywał podmiotom leczniczym informacje na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju i na świecie w zakresie zakażeń wirusami. W ramach realizacji PSO planował oraz realizował kontrole w punktach (gabinetach) szczepień, które prowadzone były według harmonogramu czynności kontrolnych zawartych w Planie zasadniczych zamierzeń PSSE w Tczewie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

Zakończyć rozpoczęte postępowania wobec uchylających się od szczepień oraz nie dopuszczać do powstania kolejnych zaległości w prowadzonych postępowaniach.

¹⁵ W związku z pismem PPWIS z 24 marca 2022 r. w sprawie linków otrzymanych z GIS.

¹⁶ W związku z pismem PPWIS z 23 marca 2022 r. dotyczącym raportowania aktualnych zagrożeń mających wpływ na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w kontekście obywateli Ukrainy przybyłych do Polski.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 5 marca 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

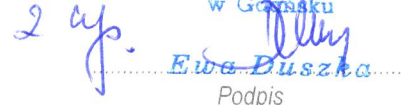
Kontroler

Główny specjalista kontroli państwowej

Podpis

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Podpis

¹⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.